

EXPOSICIÓ MANRESA i ACCIÓ!

VIVINT EN PANTALLA GRAN

Sabíeu que Manresa té, des dels inicis del cinema,
una història molt lligada a aquest mitjà?

Prepareu-vos a descobrir aquesta relació tan estreta. Un
llarg recorregut des dels orígens fins a l'actualitat.

ORGANITZA

COL·LABORA

elCasino
CENTRE CULTURAL
SALA D'EXPOSICIONS

QUÈ ÉS EL CENTRE CULTURAL EL CASINO?

El Centre Cultural El Casino és l'equipament cultural municipal més important de Manresa, des d'on es desenvolupen programes i activitats socials i culturals. S'hi fan exposicions, conferències i cursos d'organització pròpia o per part d'altres entitats i col·lectius. Té diversos espais, com ara la sala d'exposicions, l'espai 7, la Sala d'actes i la Sala de reunions.

L'edifici del Casino, situat al centre del Passeig de Pere III, és d'estil modernista, i va ser construït l'any 1906 per l'arquitecte manresà Ignasi Oms i Ponsa, deixeble de Domènech i Montaner. Es va reformar el 1917, quan es va inaugurar el saló-café decorat per Josep Fírmat i el 1919 s'hi va construir la terrassa. Va ser durant molts anys el centre social de la burgesia de la ciutat. Amb la Guerra Civil del 1936, el Comitè Revolucionari va confiscar-lo i el va convertir en la seva seu. Als anys setanta, l'edifici estava deteriorat i es va iniciar un llarg procés per evitar-ne el seu enderroc, que va culminar el 1985, quan els seus propietaris el van cedir a l'ajuntament de Manresa. Finalment el 1999 es va inaugurar el centre cultural actual.

www.manresacultura.cat
[facebook/manresacultura](https://facebook.com/manresacultura)

EXPOSICIÓ MANRESA i ACCIÓ!

VIVINT EN PANTALLA GRAN

Sabíeu que Manresa té, des dels inicis del cinema, una història molt lligada a aquest mitjà?

Prepareu-vos a descobrir aquesta relació tan estreta.
Un llarg recorregut des dels orígens fins a l'actualitat.

El propòsit d'aquest dossier és oferir-vos els textos de l'exposició que repassa aquesta història per tal de preparar una visita activa a amb els vostres grups.

L'exposició, comissariada per Olga Payan i amb disseny museogràfic de Marc Martínez, s'emmarca dins del programa "Manresa i Acció! Vivint en pantalla gran", un projecte que va néixer amb la voluntat de commemorar els 125 anys de la primera projecció cinematogràfica a Manresa i el 60è aniversari del rodatge de la pel·lícula Plácido de Berlanga i amb la intenció de reforçar la imatge de Manresa i el cinema i de potenciar la cultura cinematogràfica dels manresans. La comissió que coordina aquestes commemoracions està formada per Cineclub Manresa, El Galliner, Cinemes Bages Centre, el CLAM, l'Ajuntament de Manresa i diverses persones vinculades amb el món del cinema de la ciutat han sumat esforços per impulsar el projecte.

Dossier pedagògic

Preparar la visita a l'exposició pg.4

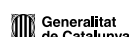
Textos de l'exposició pg.6

Després de la vista pg.31

ORGANITZA

COL·LABORA

L'EXPOSICIÓ

L'exposició, de gran format, fa un recorregut pel passat i el present de la indústria i les iniciatives cinematogràfiques de la nostra ciutat, a través d'un recorregut per diferents àmbits i moments històrics, que són els següents:

MANRESA, LA TERCERA CIUTAT ON ARRIBA EL CINEMA

A finals del segle XIX aquest nou invent es va donar a conèixer a moltes ciutats a través de diversos aparells de projecció d'imatges. Manresa va ser la tercera ciutat catalana que va veure per primera vegada cinema. En aquest àmbit s'explicarà quan, amb qui i a on es va fer la primera projecció a Manresa i quins van ser els invents i les pel·lícules que van arribar a Manresa.

125 ANYS DE CINEMA A MANRESA

El cinema va arrelar molt ràpidament a la nostra ciutat, poc després d'aquesta primera projecció, es va començar a omplir d'espais dedicats a l'exhibició cinematogràfica. A l'exposició es mostrarà la gran quantitat de locals en els quals es van projectar pel·lícules, des de salons improvisats fins a les grans sales de cinema que hem conegut posteriorment, i, a partir d'una cronologia, s'anirà explicant l'evolució d'aquests espais.

El desenvolupament d'aquesta nova indústria va atreure un nou grup d'emprenedors manresans que es van bolcar en una nova carrera cinematogràfica i van contribuir a configurar la indústria espanyola del cinema. A la mostra, s'hi posarà nom als protagonistes i es coneixerà, breument, la seva trajectòria professional.

EL DESCOBRIMENT D'UN PETIT TRESOR

El visitant podrà veure, també, filmacions inèdites de principis de segle XX de la nostra ciutat. Són imatges de gran valor documental, entre elles l'única filmació coneguda del General Weyler, el carnisser de Cuba, passant revista al sometent manresà al Parc de la Seu.

60 ANYS DEL RODATGE DE PLÁCIDO

Han passat 60 anys des que Berlanga va venir a Manresa a rodar una de les seves pel·lícules més conegudes. En aquest punt de l'exposició, és important convidar a redescobrir aquesta pel·lícula, sobretot com a testimoni visual dels anys seixanta, una ciutat molt diferent en ple règim franquista.

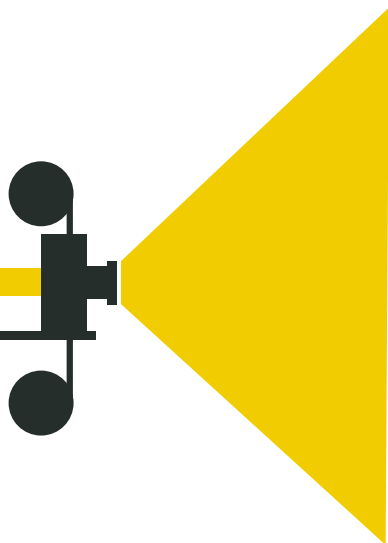
És un espai que mostrarà imatges, materials, records i anècdotes d'un rodatge en el qual van participar moltes manresanes i manresans.

FESTIVALS I ASSOCIACIONS D'AFICIONATS AL CINEMA

L'objectiu d'aquest punt és esdevenir un petit aparador de totes les iniciatives cinematogràfiques, associacions i entitats de cinema amateur, que hi ha o hi ha hagut a la nostra ciutat.

L'exposició permetrà conèixer exemples de la tasca de la Film Office, l'oficina municipal responsable del fet que, bastant sovint, es trobin espais de Manresa en plena filmació i traslladats, per art de màgia, a altres èpoques.

Finalment tindran, també, el seu espai alguns dels cineastes contemporanis manresans, figures puixants i reconegudes, inclús, a escala internacional com David Victori, Gerard Quinto, Esteve Soler, David Torras i Joan Soler.

MANRESA, LA TERCERA CIUTAT ON ARRIBA EL CINEMA

El 19 de desembre de 1896
Centro de la Unión Comercial e Industrial

El 10 de desembre de 1896 es va fer la presentació oficial del cinema a Barcelona. A partir d'aquell moment i amb diferents aparells, el cinema es va anar exhibint a altres ciutats catalanes, de tal manera que, abans de final de segle, quasi totes les poblacions coneixien l'extraordinari invent de la fotografia en moviment.

Segons un primer itinerari cinematogràfic de Catalunya, **Manresa va ser la tercera ciutat catalana en descobrir aquest nou invent**, després de Barcelona i Lleida.

Se sap que el **19 de desembre de 1896 es va presentar al Centro de la Unión Comercial e Industrial** de la plaça Pedregar “*dos nuevos inventos que han llamado poderosamente la atención en cuantas poblaciones se han presentado, el grafófono y el kinematógrafo, consistente este último en la presentación de fotografías animadas representando con toda verdad varias escenas de la vida social*”.
(*Diario de Avisos*, 19/12/1896)

Poc després, **el 27 de desembre, el Teatre Conservatori** va acollir la primera sessió pública de cinema de la nostra ciutat.

ALBERTO DURÁN, EL
PIONER QUE PRESENTA
EL CINEMA A LA CIUTAT

Alberto Durán, un pioner del cinema culte, cosmopolita i amb grans coneixements tècnics, arriba a Manresa seguint el seu camí en el ferrocarril de Lleida a Barcelona. Escull la nostra ciutat per la seva importància i perquè disposa d'enllumenat elèctric.

Els invents
innovadors que
Alberto Durán
va presentar
a Manresa

KINEMATÒGRAF

El *Kinematògraf* va ser un dels primers artefactes per fer cinema que es van començar a desenvolupar a finals del segle XIX. Aquests nous invents, que molts qualificaven de màgics, superaven amb escreix les prestacions d'una càmera fotogràfica: **eren capaçs de captar i projectar imatges en moviment.**

Era un **dispositiu òptic i mecànic que projectava un potent feix de llum** augmentat a través de fotografies. Un mecanisme d'arrossegament de la pel·lícula immobilitzava cada fotograma 1/32 part d'un segon, un temps més que suficient perquè el cervell pogués percebre aquestes imatges com un moviment continu. Mentre durava el desplaçament de la pel·lícula, la finestreta de projecció quedava coberta per l'obturador, una pala giratòria que tallava el feix de llum i evitava que es veiés l'arrossegament i la transició entre els dos fotogrames.

GRAFÒFON

El grafòfon era un primitiu i rudimentari sistema mecànic de gravació i reproducció de sons. Les vibracions que els sons produïen a l'aire passaven a través d'un embut de l'aparell i feien vibrar una membrana. En aquesta membrana, s'hi subjectava una agulla que escrivia solcs sobre un cilindre recobert de cera. D'aquesta manera, els sons quedaven gravats. El sistema de reproducció funcionava a la inversa. L'agulla lliscava a través dels solcs ja fets i feia vibrar la membrana que reproduïa el so.

Tot i que el fonògraf d'Edison era ja força conegut, aquest nou aparell, patentat l'any 1887 per Chichester Bell i Charles Summer, va millorar molt la qualitat del so.

EL CEL·LULOIDE

És inconcebible la història del cinema sense el descobriment dels nous materials fotogràfics. A finals del segle XIX, **George Eastman, fundador de l'Eastman Kodak Company, va reemplaçar les plaques de vidre per un rotllo de pel·lícula d'un nou material plàstic.** Havia nascut el cel·luloide, que es va convertir en el suport dels primers materials fílmics.

Els rotllos de cel·luloide eren extremadament inflamables i perillosos i van ser substituïts, als anys quaranta, pels nous acetats o *safety film*. Malauradament, es calcula que més del 90% de les pel·lícules de cel·luloide s'han perdut o van ser destruïdes amb l'arribada dels nous materials incombustibles.

L'aspecte dels rotllos de pel·lícula s'ha mantingut gairebé sense canvis des de la seva introducció l'any 1882. Es tracta d'una tira flexible i transparent de 35 mm d'amplada i quatre perforacions per fotograma, que es reproduïa a una velocitat de 24 imatges per segon (16 quan el cinema era mut).

FA 125 ANYS QUE ANEM AL CINEMA

A Manresa, ciutat industrial i moderna, el cinema no va trigar a arribar. I encara que de l'obertura de les primeres sales de projecció ens ha quedat molt poca informació, no hi ha dubte que el cinema va arrelar molt fortament a la nostra ciutat.

El desenvolupament d'aquesta nova indústria va propiciar el sorgiment d'un grup d'emprenedors i innovadors manresans que van tenir un paper clau en la gènesi de la indústria cinematogràfica catalana i espanyola.

El cinema, sense adonar-nos-en, ha influenciat les nostres vides i ha format part molt important de l'oci de la majoria de manresans.

Un mitjà, el de les imatges animades, que té més força que mai i que, sense dubte, ens continuarà acompanyant en el futur.

CAFÈS, TEATRES I SALES D'ESPECTACLES

1896 —→ 1929

La indústria de l'exhibició cinematogràfica va néixer sense un model predeterminat. La seva primera concepció va ser semblant a la d'una atracció de fira, una instal·lació ambulant que s'havia d'anar desplaçant cada cert temps per captar nou públic. **En aquells primers moments, el cinema era només un invent curiós** que perfeccionava la fotografia i l'escassetat de pel·lícules obligava a fer-ne una explotació itinerant.

Les primeres projeccions també van començar a ocupar espais com teatres, sales d'espectacles i cafès. Molt sovint la sessió de cinema era una atracció més inclosa en un altre número o programa de varietats. Finalment, però, es va generalitzar i es va començar a exhibir en els seus propis locals: els cinemes.

CINEMES

Cafè Alhambra (La Gàbia)
Cafè Mundial
Catalonia Park
Centro de la Unión Comercial e Industrial
Sala Montserrat
Sala Novetats
Teatre Conservatori
Teatre Nou (Saló Sport)

ELS PRIMERS CINEMES DE MANRESA

1901 —→ 1929

A partir del 1900, es van començar a establir locals de cinema permanents amb una programació més o menys estable. Una mostra de la seva ràpida expansió a la nostra ciutat és el fet que deu anys després de les primeres projeccions de l'any 1896 a Manresa ja hi havia una desena de locals on es feia cinema.

L'any 1891 s'havia inaugurat un nou eixample, el passeig Pere III, on es van anar articulant nous edificis senyorials projectats per reconeguts arquitectes, el qual es convertirà en el punt de trobada i passeig de la societat de principis de segle.

És en aquesta zona i en aquest ambient on sorgeixen els primers cinemes de la nostra ciutat.

En aquells inicis, moltes de les sales de cinema no eren precisament uns espais confortables ni reu-nien totes les condicions de seguretat. Un dels pocs requisits era tenir una gran capacitat per acollir el màxim de gent.

Durant aquells anys les projeccions de cinema eren mudes, però tenien so. El so a les primeres pel·lícules era un acompanyament que ajudava a comprendre la història i la seva naturalesa depenia dels mitjans econòmics de l'exhibidor. Podia anar des d'un narrador o un solista fins a una orquestra.

CINEMES

Cinema Modern
Cinematògraf Cabañal
Cinematògraf Gaumont
Cinematògraf Principal

PROJECTOR PATHÉ FRÈRES MODEL 1914

L'any 1902 Pathé havia comprat als germans Lumière els drets del seu cinematògraf amb la intenció d'industrialitzar-lo. Per això, el van transformar en dos dispositius diferents: la càmera filmadora i el projector. Les millores que es requerien tant en la fase de rodatge com en la de projecció van provocar la divisió en dos aparells amb característiques específiques per a cada funció. I el resultat en va ser l'aparició del primer monopoli d'una naixent indústria cinematogràfica: Pathé Frères.

El projector que esteu veient és un dels models que la casa Pathé va dissenyar a partir dels primers cinematògrafs dels germans Lumière. Fabricat a partir de 1905, va ser un dels més venuts fins a principis dels anys vint. El 80% dels cinemes d'aquella època disposaven d'un d'aquests aparells.

Compta amb un rudimentari sistema de seguretat: una pala metàl·lica cau tan bon punt hi ha una mínima interrupció del moviment de la manovella i talla el feix de llum per limitar el risc d'incendi de la pel·lícula.

Aquesta màquina pertanyia a Andreu Cabot i és bastant probable que s'utilitzés en algunes de les sessions de cinema del desaparegut teatre Nou. Costava, en el seu moment, el preu astronòmic de 585 pessetes.

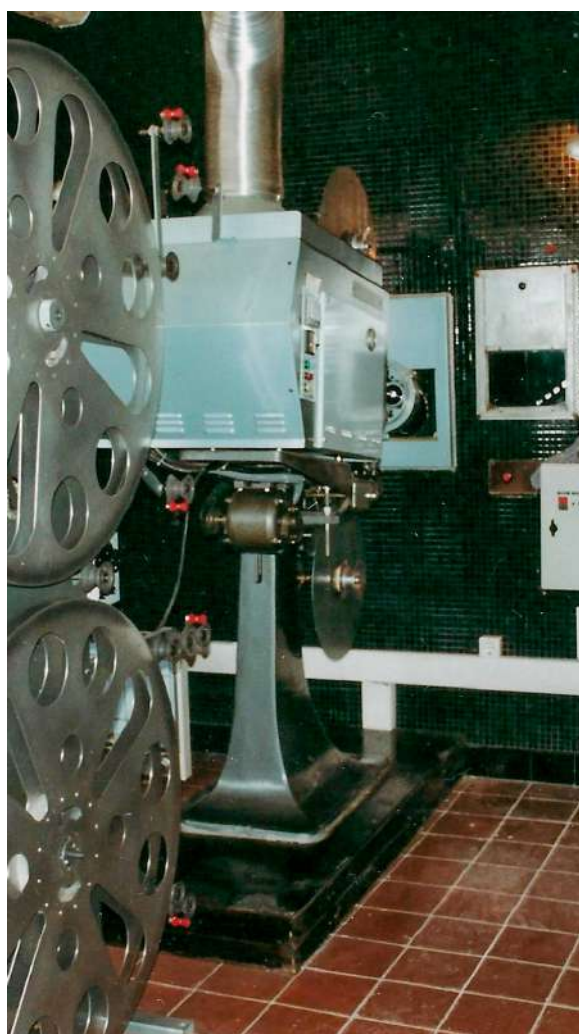
EL PAS A LA MODERNITAT

1927 —→ 1988

Tot això va canviar l'any 1927, quan s'estrena ***El cantante de Jazz***, considerada la primera pel·lícula sonora de la història. Aquest fet va fer trontollar tota la indústria del cinema. Els estudis, les productores i els locals d'exhibició es van veure obligats a realitzar considerables inversions per adaptar-se a aquesta nova tecnologia. És, per això, que la majoria dels nostres primers cinemes van desaparèixer. L'any 1930 s'havia generalitzat el cinema sonor a tot el món.

Amb el nou cinema sonor no trigarien a aparèixer cinemes més monumentals, amb aforaments de milers de butaques i grans pantalles. I és durant aquesta època que, a Manresa, també, es va donar el boom de **la construcció dels cinemes colossals al centre de la ciutat**, espais molt més confortables i elegants, autèntics temples cinematogràfics amb vistosos cortinatges i decoracions exuberants.

En aquests locals, els manresans van descobrir la veritable **revolució dels nous sistemes Technicolor**, amb pel·lícules com ***Las aventuras de Robin Hood***, ***El mago de Oz*** o ***Lo que el viento se llevó***, la qual es va estrenar més de deu anys després a causa de la censura franquista.

CINEMES

Cinema Avenida
Cinema Catalunya
Cinema Olímpia
Modern Palace
Sala Loiola, Sala Ciutat
Teatre Apolo
Teatre Kursaal

ANYS 70, EL BLOCKBUSTER, L'ERA DELS TAQUILLAZOS O ÈXITS DE TAQUILLA

1976 —→ 1988

El concepte **Blockbuster** fa referència, en general, a allò que és extens i desmesurat i s'utilitza, en el cas del cinema i a partir dels anys 70, per definir les **grans superproduccions** que van començar a fer que la gent acudís en massa a les sales de cinema.

Es considera *Tiburón*, de Steven Spielberg i estrenada l'any 1976 al nostre país, el primer gran èxit de taquilla amb una inversió de milions de dòlars per a la seva campanya de promoció. Amb aquesta pel·lícula, comença una nova era de la publicitat de les grans estrenes de cinema. O *La guerra de las Galaxias*, de George Lucas, sense la qual és impossible entendre el mercat actual. I és que, de fet, molts consideren els anys 70 la millor dècada del cinema de tots els temps.

Els anys 70 també van inaugurar l'era **Dolby Stereo**. Fins aleshores gairebé totes les pel·lícules s'escoltaven en monofònic i la qualitat de l'àudio era molt limitada. L'arribada d'aquests nous sistemes, desenvolupats pels laboratoris Dolby al llarg dels anys setanta, va suposar el punt de partida d'un procés de **millora qualitativa del so cinematogràfic**.

LES MULTISALES I LES CRISPETES

1988 —→ 2012

El final dels anys vuitanta i principi dels noranta van estar marcats per la **reconversió dels cinemes en multisales**. Això va suposar la sentència per a una majoria de cines sense forces ni possibilitats per a la remodelació i la taula de salvació per a uns altres.

Entre els supervivents, el nombre de pantalles per cinema es va multiplicar i també la quantitat de pel·lícules diferents projectades en cada local. Fins a 1990 mai s'havia arribat a dos films diferents de mitjana per cinema al mateix temps.

Les multisales van acabar focalitzant totes les projeccions de cinema comercial. Poc després de la seva inauguració la resta de cinemes de Manresa estaven ja tancats.

Una altra novetat va ser l'aparició, a finals dels anys vuitanta, dels punts de venda de crispets i begudes. Abans d'això, un noi solia oferir caramels i ametlles garrapinyades amb un cistell penjat al coll a dins de la sala. Avui dia el binomi crispets i beguda s'ha convertit en una part imprescindible del ritual d'anar a veure una pel·lícula al cinema.

EL CINEMA MARXA DEL CENTRE DE LA CIUTAT

1999 —→ actualitat

A la dècada dels noranta del segle XX, es produeix un canvi important en el comportament social i els hàbits de consum d'oci de la gent. Els centres comercials van deixar de ser un lloc exclusiu on fer les compres per esdevenir una opció de lleure. En aquest sentit, el cinema hi té molt a veure. La situació d'aquestes multisales al polígon dels Trullols és un atractiu i facilita l'arribada d'espectadors d'altres poblacions.

A partir de 2009, l'aparició del cinema digital ha significat una revolució per a la indústria de l'exhibició cinematogràfica molt semblant a la incorporació del so als anys 30 del segle XX. Els cinemes es van veure obligats a realitzar considerables inversions per adaptar-se a aquesta nova tecnologia. En aquesta tessitura, molts altres no van poder assumir la despesa i van haver de tancar.

CINEMES

Bages Centre, obertura
Multicinemes Atlàntida, tancament

SORGEIX UNA NOVA INDÚSTRIA: ELS PIONERS MANRESANS

Molt aviat es van descobrir les grans possibilitats del cinema com a espectacle de masses i, una vegada superada una primera fase gairebé artesanal, la nova indústria va haver de començar un procés de construcció per facilitar l'explotació i el consum de pel·lícules a les primeres sales de cinema.

Els professionals van entendre, també, que necessitaven unes noves estructures per subsistir, créixer i, fins i tot, competir i van haver de triar entre dues opcions: crear les seves pròpies indústries i productores o treballar per a les sucursals d'importantes cases estrangeres.

I és en aquest context on trobem els nostres pioners manresans, els primers que es van bolcar en una carrera cinematogràfica... una aventura nova i molt incerta.

Exclusivas Verdaguer oferia tres programes: el programa italià, el programa americà i el serial programa. Les produccions dels serials estaven compostes d'uns vuit o deu episodis (jornades) i cada capítol conclouia amb un *cliffhanger*: un instant decisiu que es resolia a la següent entrega... una mena de Netflix a principis de segle XX. (Revista *Arte y Cinematografía*, juliol de l'any 1920. Arxiu: Jordi Padró)

**Joan Verdaguer i Mota
(1887-1966)**

Un dels distribuïdors més importants de la cinematografia espanyola.

Joan Verdaguer era un jove manresà, d'esperit inquiet, que somiava a conèixer món. Amb vint anys i sense conèixer l'idioma, marxa a Alemanya, on s'introdueix a la indústria cinematogràfica.

Quan torna a Barcelona, comença a distribuir en exclusiva a importants firmes de pel·lícules italianes. El seu èxit el porta a obrir, poc després, una sucursal a Madrid per aconseguir les representacions d'altres companyies italianes i nord-americanes.

L'any 1916 ja és un puntal de la distribució cinematogràfica, no solament a Espanya sinó també a Portugal, França i Cuba. En tan sols cinc anys, va posar en circulació més de 1.400 pel·lícules, xifra que ens dona una idea del seu gran prestigi i volum de negoci.

El seu nom apareix constantment referenciat en molta de la documentació del negoci cinematogràfic espanyol. Va ser un innovador per la seva ràpida adaptació als gustos del públic i un dels primers a oferir les noves aventures nord-americanes i les divertides pel·lícules de Charlot, en contraposició als habituals drames italians que oferien els seus competidors.

Imatges de la galeria de cinema que Andreu Cabot va construir al barri d'Horta de Barcelona l'any 1914. (Arxiu: Jordi Padró)

**Andreu Cabot i Puig
(1871 -1937)**

El constructor del gran Kursaal.

Andreu Cabot neix a Barcelona, però es desplaça a Manresa tot essent un nen quan la seva mare es casa en segones núpcies amb en Joan Vilaseca, un comerciant local. El seu llegat ha arribat als nostres dies a través dels Multicines Bages Centre, empresa hereva de la seva trajectòria en el món del cinema.

Amb el seu cunyat, Joan Verdaguer, l'any 1909 va crear una de les primeres productores catalanes de cinema, Iris Films. Per a aquest projecte, van escollir el prestigiós fotògraf i cineasta català, Narcís Cuyàs. Quan totes les productores de l'època oferien documentals de baix pressupost, Iris Films feia ambicions pel·lícules d'argument i s'atrevia a passar al cinema les obres d'autors clàssics.

Dos anys després, en solitari, crea una nova productora, Cabot i Puig, amb un canvi d'orientació: els grans drames deixen pas a la filmació de documentals. En aquell moment, treballa amb el director Fructuós Gelabert, considerat el primer cineasta català. La seva galeria de cine al barri d'Horta de Barcelona, construïda l'any 1914, esdevé un dels estudis de filmació més importants. Amb més de trenta metres de llargada, està totalment equipada per al rodatge d'interiors.

A part de productor, també va ser un important distribuïdor i exhibidor, i va tenir cinemes a moltes ciutats espanyoles. A Manresa, va comprar el Teatre Nou i va ser el constructor del gran teatre Kursaal.

**Baltasar Abadal i Vallès
(1874 - 1937)**

El nostre pioner més polifacètic.

La tradició de la família Abadal pels oficis relacionats amb la imatge ja venia de molt lluny. Va ser un antecessor seu, Pere Abadal, qui va introduir al nostre país la xilografia des d'Alemanya al segle XVII. Els Abadal primer van ser uns reconeguts gravadors.

Durant els primers anys de la indústria cinematogràfica, un dels descendents, el manresà Baltasar Abadal, va tenir un paper molt important en la difusió del cinema per molts dels pobles i ciutats de Catalunya. A Manresa, a principis de segle, va inaugurar els cinemes Gaumont i Principal, i va començar a crear circuits de locals cinematogràfics a altres ciutats, com Barcelona i Mataró.

Va ser el representant, entre d'altres, de Star Film, de Méliès —encara es conserva correspondència entre Abadal i el director de *Le Voyage dans la Lune*: George Méliès. També, a principis de segle XX, s'inicia com a operador de reportatges, un dels més destacats, de 1907, és *Boda del rey Alfonso XIII y atentado del anarquista Morral*.

L'any 1917 crea la seva pròpia productora, Lotos Films, amb la qual va rodar films d'episodis i aventures policiaques. Amb la decadència de la producció catalana i l'arribada del cinema sonor, va obrir els Estudis Sonors Abadal, dedicats al doblatge de les pel·lícules estrangeres. La seva tasca i el nombre de doblatges en què va participar són innumerable, d'entre els quals hem de destacar la seva producció *El Nandu va a Barcelona*, de finals de 1929, un dels primers films sonoritzats en català.

**Josep Gaspar i Serra
(1892-1970)**

Un dels operadors de cinema i fotògraf d'aquesta època més inquiet i prolífic.

Josep Gaspar és un clar exemple de l'esperit dels nostres pioners i, encara que va néixer a Manresa, es va traslladar a Barcelona quan encara era molt petit. La seva primera feina va ser com a comptable a la casa de cinema Gaumont. Al jove Josep, no l'interessaven gaire les tasques d'oficina i, en canvi, sentia fascinació per la fotografia i les filmadores. La mateixa empresa va decidir enviar-lo a París perquè es formés com a operador de cinema. Quan torna a Barcelona, li encarreguen un primer documental, *Fiestas de sardanas en el Parque Güell*, de 1907. Josep tenia només quinze anys.

A partir d'aquell moment, la seva carrera va estar sempre lligada al cinema i la fotografia i va produir una extensa filmografia que el va portar a viatjar i treballar per tot el món. Després de ser contractat per diverses productores espanyoles, el 1916 decideix marxar als Estats Units, on adquireix molta tècnica treballant per als estudis Goldwyn. Tres anys després, va tornar a Barcelona i va fundar la Regia Art Films Corporation New York, una petita productora amb capital nord-americà.

Va ser, a més, un dels pioners de la fotografia aèria i es va dedicar a filmar la geografia de Catalunya i València des d'un avió. Destaquen, també, les seves fotografies d'esports, que van ser publicades en importants revistes gràfiques.

Després d'una estada a Sud-Amèrica, va haver de retornar a Barcelona a causa d'un greu accident que el va inhabilitar. Va morir l'any 1970 gairebé en la misèria.

Del centre de la ciutat als afores de Manresa

Els cinemes

Cafès, teatres i sales d'espectacles

1. Centro de la Unión Comercial e Industrial
19 de desembre de 1896
2. (1896-2016) Teatre Conservatori
3. (1901-?) Sala Novetats
4. (1905-1908) Sala Montserrat
5. Cafè Alhambra (La Gàbia)
6. (1906-1929) Teatre Nou (Saló Sport)
7. Cafè Mundial
8. Catalonia Park

Anys 70, el Blockbuster, l'era dels èxits de taquilles

22. (1976-1988) Cinema Atlàntida

Les multisales i les crispetes

23. (1988-2012) Multicinemes Atlàntida
24. (2016 - actualitat) Espai Plana de l'Om

El cinema marxa del centre de la ciutat

25. (1999 - actualitat) Bages Centre

Els primers cinemes de Manresa

9. (1901-?) Cinematògraf Gaumont
10. (1903-1929) Cinema Modern
11. (1903-1913) Cinematògraf Principal
12. (1905-?) Cinematògraf Cabañal

El pas a la modernitat

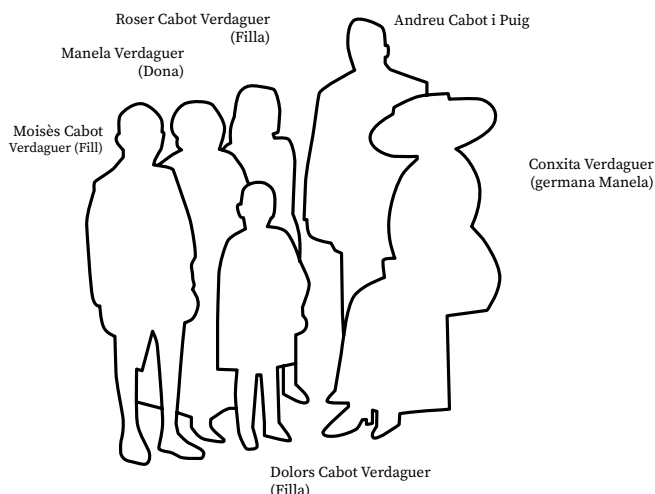
13. (1927-1984) Cinema Olímpia
14. (1927-1988) Teatre Kursaal
15. (1929-1932) Modern Palace
16. (1932-1983) Goya
17. (1990-1992) Muralla
18. (1946-1987) Teatre Apolo
19. (1948-1987) Cinema Catalunya
20. (1954-1983) Cinema Avenida
21. (1960-2006) Sala Lloïola, Sala Ciutat

ELS PADRÓ-CABOT, UNA SAGA DE CINE

Fotograma d'una filmació de la família Cabot Verdaguer.
(Dipòsit Padró Vall. Filmoteca de Catalunya - ICEC)

1900

Engrescat pel seu cunyat, Joan Verdaguer, Andreu Cabot va entrar en el món de la indústria cinematogràfica. Distribuïdor i productor, va ser molt important, també, la seva faceta com a exhibidor. L'any 1914 passa a mans seves el Teatre Nou i decideix construir per a la ciutat un nou local de cinema...el millor de Catalunya: el Teatre Kursaal.

1938

A la seva mort, l'any 1937, Moisès Cabot segueix els passos del pare. Molt aficionat a les càmeres de cinema, no era gens estrany trobar-lo com a operador a la cabina del Kursaal.

Malauradament, durant la guerra civil, Moisès va patir un greu accident. Mentre projectava cinema per als soldats al front, la pel·lícula es va incendiar i va quedar malferit. Va morir dos dies després. Era l'any 1938.

2000

A partir d'aleshores, els negocis van passar a les dues germanes de Moisès i filles d'Andreu Cabot: Roser i Dolors. Però va ser, sobretot, el marit de la Roser Cabot, Modest Padró, el que es va fer càrrec de les activitats cinematogràfiques de la família.

Durant la postguerra, els Padró van augmentar significativament els negocis gestionant amb molt èxit molts dels cinemes de la nostra ciutat.

Jordi Padró Vall, besnet d'Andreu Cabot i Puig, és l'actual gerent d'Espectacles Padró i Cabot, S.L., una empresa de cinemes amb més de seixanta anys d'antiguitat i orígens centenaris.

Material inèdit

El que van trobar als negatius de cel·loide foren imatges de principi de segle XX, en les quals destaquen visites i actes celebrats a la nostra ciutat, i imatges familiars i quotidianes d'un gran valor documental per a Manresa:

Vistes generals de Manresa, 1912

El parc de la Seu, la via Sant Ignasi, el Pont Vell, l'estació, la pujada de la Seu, la plaça Hospital, la casa Cots, el convent de Santa Clara, l'escorxador, la font de Neptú, la carretera de Cardona i el pont Nou.

Acte contra la tuberculosi, 16 de juny de 1912
Al parc de Sant Ignasi.

Weyler a Manresa, 16 juny 1912
Celebració de l'aniversari de la Batalla del Bruch.

Galeria de cinema al barri d'Horta de Barcelona.
Inauguració, 1914-1915

Galeria de cinema al barri d'Horta de Barcelona.
Imatges familiars, 1914-15

La casa Padró, 1922

Vista general del Passeig, 1926-27

El Kursaal en construcció, 1926-27

Casament de Lola Cabot Verdaguer i Àngel Tomàs, 1929.
Jordana al monestir de Montserrat.

Façana del Centre de Restauració i Conservació de la Filmoteca de Catalunya, 2CR.
(Filmoteca de Catalunya - ICEC)

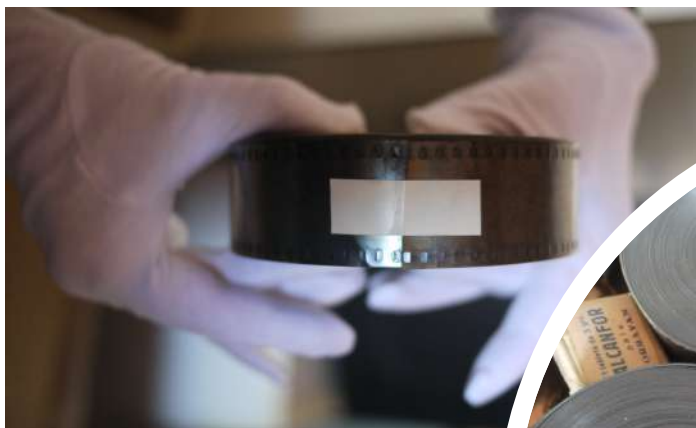

Inspecció dels materials al Centre de Restauració i Conservació de la Filmoteca de Catalunya.
(Filmoteca de Catalunya - ICEC)

La família Cabot-Padró guardava una petita col·lecció de 16 llaunes amb negatius de cel·luloide de 35 mil·límetres des de feia molts anys. Ningú, però, imaginava el seu contingut.

L'any 2015 aquestes filmacions van ser traslladades en un vehicle refrigerat al Centre de Conservació i Restauració de la Filmoteca de Catalunya. Allà van ser inspeccionades, digitalitzades, restaurades, catalogades i dipositades a les cambres de conservació del centre perquè el nitrat de cel·lulosa, el plàstic més antic utilitzat al cinema, s'ha de mantenir a una temperatura molt baixa i estable.

Rotllo de pel·lícula de cel·luloide de 1912.
(Arxiu: Jordi Padró)

Imatges de l'estat de les filmacions originals.
(Arxiu: Jordi Padró)

60 ANYS DEL RODATGE DE *PLÁCIDO*

Han passat 60 anys des que Luí́s Garća Berlanga va començar el rodatge d'una de les seves pel·lícules més conegudes i un clàssic del cinema espanyol. *Plácido*, que va ser candidata a l'Oscar com a millor pel·lícula de parla no anglesa, es va filmar a Manresa i va posar potes enlaire la nostra ciutat, una ciutat on semblava que mai hi passava res.

EL GUIÓ

Aquest és el guió d'una de les millors pel·lícules de Berlanga, una obra mestra que barreja humor negre i esperpent, la denúncia social, la falsa caritat dels rics i, sobretot, la terrible comunicació de l'ésser humà. La veritat és que la campanya *Siente un pobre a su mesa* no és ficció. El mateix Berlanga explica que va trobar la idea tan

fora de lloc i, fins a un cert punt, cruel, que no va poder resistir-se a desenvolupar, amb Rafael Azcona, una incisiva història a partir de la iniciativa original. I encara que va intentar mantenir el mateix eslògan com a títol per a la seva pel·lícula, la censura no li ho va permetre.

LA LOCALITZACIÓ

La via Sant Ignasi, el carrer de les Piques, la plaça Sant Domènec, la plaça Major... Quan el director va visitar Manresa, va entendre, de seguida, que aquella era la ciutat idònia per al seu *Plácido*. Un retrat de l'Espanya provinciana i políticament oprimida dels anys seixanta on es comencen a veure els primers balbuceigs d'una nova societat de consum.

ARGUMENT DE LA PEL·LÍCULA

Durant els anys seixanta, en una localitat qualsevol de províncies, l'empresa d'olles Cocinex patrocina una campanya de Nadal amb el lema *Siente un pobre a su mesa*. La Comissió de Dames de la Caritat s'encarrega d'organitzar-la: es durà a terme una subhasta per emportar-se a casa un dels artistes de segona fila que han arribat expressament de la capital i un pobre. Tots dos compartiran amb una bona família el sopar de Nadal.

Paral·lelament, *Plácido*, el nostre protagonista, embolicat en totes aquestes circumstàncies, serà el fil conductor de la trama juntament amb Gabino Quintanilla, encarregat de satisfer i coordinar l'esdeveniment social.

Plácido, angoixat únicament per aconseguir els diners que li permetin pagar a temps la primera lletra del seu motocarro i amb una burocràcia que cada vegada li exigeix un impost nou, es veurà obligat a realitzar totes les tasques que li van demanant.

COMENÇA EL RODATGE!

El rodatge, que va començar el 27 de febrer de 1961, es va prolongar durant set setmanes i va comptar amb la il·lusió de tota la ciutat, la qual va posar en el focus internacional. La pel·lícula es va estrenar el 13 de novembre del mateix any.

La majoria d'extres i molts dels personatges secundaris eren de Manresa i ara formen part, gràcies a *Plácido*, d'una obra mestra de gran repercussió i imprescindible del nostre cinema.

POST-RODATGE / REPERCUSSIÓ

La pel·lícula va rebre diversos premis i nominacions, entre ells la nominació a l'Oscar a la millor pel·lícula de parla no anglesa, la Palma d'Or al Festival de Cinema d'Humor de Bordighera, els premis a la millor pel·lícula i actor de repartiment del Sindicat Nacional de l'Espectacle, i els de millor pel·lícula, director i actor secundari del Cercle d'Escriptors Cinematogràfics. També va participar a la Secció Oficial del Festival de Cannes de l'any 1962.

SABEU QUE...

Plácido va ser la segona pel·lícula espanyola a ser nominada als Oscars.

Les primeres versions d'aquesta història no van agradar gaire a les productores i el projecte va quedar aturat. Amb Rafael Azcona es va recuperar i en dues tardes, al Cafè Comercial, es va arribar a una primera sinopsi més o menys definitiva: una sàtira d'una campanya de caritat.

Una primera intenció de Berlanga va ser rodar a Cuenca. Però, amb el guió acabat, va adonar-se que la pel·lícula necessitava una ciutat més apaïsada, una capital de província més constituïda, més feta.

Després va pensar en Vitòria, però una sèrie de circumstàncies va obligar a fer el rodatge a Catalunya. Berlanga va visitar moltes ciutats catalanes i va descobrir, amb gran sorpresa, a Manresa un paisatge urbà molt ric i interessant per al cinema.

Ara sabem que els exteriors de *Plácido* van ser rodats a Manresa, però pocs saben que els interiors es van filmar a la casa del cineasta Antoni Ribas, a Barcelona. En aquella època, Antoni Ribas era ajudant de direcció de Berlanga.

La censura franquista va afectar tota mena d'expressió, però sempre es va exercir amb molta duresa sobre el cinema. *Plácido* no en va ser una excepció. A part del títol, es van exigir una sèrie de canvis al guió.

EL MOTOCARRO

Enric Martí és, des de fa més de 60 anys, el propietari del motocarro més mític del cinema espanyol. Com el protagonista de la pel·lícula, havia de fer tota mena de feines i encàrrecs per fer front a cadascuna de les lletres del seu vehicle. Els electrodomèstics, l'habitatge o el sis-cents s'adquirien a força de signar lletres que podien transformar els somnis en malsons, si no s'atenien al venciment i eren protestades, com li ocorre a *Plácido* amb el seu motocarro.

Hi ha objectes que són icones. Aquest ho és de l'esforç diari de la gent treballadora, de la suor per portar quatre calerons a casa. La balada d'un humil transportista davant un nou món globalitzat on la lletra de canvi es converteix en el mitjà de finançament d'una nova classe mitjana.

Precisament la censura va impedir que la pel·lícula arribés a temps al festival de Venècia. A la data límit de presentació, el 31 de juliol, els senyors que havien d'exercir la censura ja havien agafat vacances. Finalment, la pel·lícula no va poder acudir al festival.

¿Us heu fixat la sensació d'inestabilitat que dona el motocarro circulant pels carrers estrets i amb grans pendents de Manresa? La seva conducció va ser un veritable malson per als protagonistes i el primer intent de Cassen va acabar amb la màquina estavellada contra l'aparador d'una botigueta.

La realitat és que en moltes de les escenes de la pel·lícula era el mateix Enric Martí, el propietari del motocarro, qui conduïa caracteritzat com Plácido.

A la pel·lícula hi van participar un gran nombre de figurants manresans, alguns fins i tot amb frases i petits papers. La paga era força bona, entre 60 i 300 pessetes diàries per als extres. També es comenta que l'equip de rodatge va ser força generós.

Paquita Blanch, una de les figurants amb un petit paper, va tenir un entrebanc durant l'assaig de la seva escena. Berlanga va considerar l'incident molt divertit i va demanar-li que ho tornés a fer voluntàriament durant el rodatge definitiu.

JOAN SOLER FOYÉ

EL DOCUMENTAL DE VALOR SOCIAL

Encara que Joan Soler ja era un conegut empresari, el cinema sempre l'havia fascinat. Per això, va decidir estudiar direcció cinematogràfica al Centre d'Estudis Cinematogràfics de Catalunya.

Les seves activitats entorn del cinema són diverses. **Va ser un dels impulsors del Festival de Cinema Negre de Manresa** i el va dirigir fins a l'any 2007. També va ser el president de la coordinadora de Festivals de Cinema i Vídeo de Catalunya entre 2005 i 2009.

Al llarg de la seva carrera va dirigir, amb la seva productora Cinefilms Productions, una quinzena de documentals. Es va especialitzar, sobretot, en la temàtica social i històrica, com el reportatge *La Ciudad de Plácido*, amb el qual podem recordar, amb molts dels personatges reals, el rodatge de la pel·lícula a la nostra ciutat l'any 1961.

L'any 2004 va ser el primer manresà guardonat amb un premi Goya amb el curtmetratge documental *Los Niños del Nepal*. Dos anys després, va ser nominat als Goya per *Abandonatii*.

L'any 2017 va rebre, a títol pòstum, la Medalla de la Ciutat al Mèrit Cultural "per la seva reconeguda trajectòria professional com a cineasta, per la seva important aportació a la cultura de la ciutat de Manresa, i per la seva mirada compromesa, imprescindible, sensible i solidària davant la realitat dels més desvalguts".

JOAN GUITART CLAPERÀ

60 ANYS DE RECALL AUDIOVISUAL DE MANRESA

Apassionat pel cinema, la seva afició es va despertar de molt petit a partir d'una joguina, un rudimentari projector NIC.

Joan Guitart va realitzar molts curtmetratges de ficció i va ser President de Film Club Manresa a finals dels anys seixanta. Des d'aquest càrrec va ser un dels impulsors del Concurs del rotllo, que va atraure durant anys cineastes d'arreu d'Espanya. El mateix Guitart en va guanyar diverses edicions.

La seva obra inclou, també, filmacions documentals que recullen tota mena d'esdeveniments d'un gran valor per a Manresa i la comarca.

Destaca, entre els seus treballs documentals, un curtmetratge en color que repassa les grans obres públiques que es van fer a Manresa durant l'etapa de l'Alcalde Ramon Soldevila Tomasa, a finals dels anys seixanta. La part més important ens mostra l'evolució diària de les obres de pavimentació de la Ctra. de Vic i Ctra. de Cardona. La història d'aquesta filmació és ben curiosa. Va ser iniciativa d'uns regidors que, per tal de fer un obsequi al seu alcalde, van demanar al cap de Joan Guitart, Lluís Jorba, director dels Magatzems Jorba, que el deixés sortir cada dia una estona de la feina perquè pogués filmar els treballs de pavimentació.

Gràcies a aquest encàrrec, es conserven imatges en moviment de tot el procés de les obres.

DAVID TORRAS GERARD QUINTO ESTEVE SOLER

7 RAONS PER FUGIR, UNA COMÈDIA NEGRA PER REFLEXIONAR

Gerard Quinto, David Torras i Esteve Soler dirigeixen la pel·lícula **7 raons per fugir**. Una comèdia d'humor negre, macabra i surrealista, que es construeix a partir de set particulars visions sobre conceptes i valors —a priori importants— de la nostra societat: la família, la solidaritat, la propietat, el treball, el progrés, el compromís i l'ordre.

Amb un repartiment estel·lar, que compta, entre d'altres, amb Emma Suárez, Sergi López, Jordi Sánchez, Alain Hernández, Aina Clotet, Vicky Peña i Francesc Orella, **aquestes set històries tenen un propòsit inequívoc que duen a terme mitjançant una crítica àcida: es tracta de posar en dubte els valors i de provocar una reflexió sobre la societat que ens envolta.**

El resultat? Amb cadascun dels capítols s'aconsegueix deixar en evidència la deshumanització, l'egoisme i la manca d'empatia de la societat actual.

La pel·lícula s'emportà el guardó del públic dels XII Premis Gaudí, l'únic que s'atorga per votació popular. Els tres directors confessen que van néixer i créixer com a cinèfils i, després, com a cineastes, amb Cineclub Manresa. És, per això, que poc després van lliurar l'estatueteta del seu premi a la nostra ciutat perquè sigui col·locada a la sala Plana de l'Om, espai amb especial significació per a ells.

Premi especial del públic a la millor pel·lícula. XII Gaudí, 2020.

34 edició Goya 2020. 31 candidatures.

DAVID VICTORI

L'ORFEBRE DEL CINEMA

La capacitat per fer bon cinema és una habilitat innata en David Victori —això ho va veure ràpidament un dels directors més internacionals que el va prendre com a deixeble quan només tenia 17 anys. Sense una formació específica, Bigas Luna es converteix, a partir d'aquell moment, en la seva primera escola de cinema i no passa gaire temps fins que comença a treballar com a ajudant de direcció.

Amb un dels seus primers curts **La culpa**, estrenat en la secció oficial del festival de Sitges 2010, guanya el premi al millor curtmetratge del Festival de Cinema Negre de Manresa i millor curt al ISAFF OPEN CINE.

És amb aquest mateix curt amb què guanya, entre 15.000 participants de tot el món, el primer concurs internacional Your Film Festival, produït per Michael Fassbender i Ridley Scott. Amb el premi, mig milió de dòlars, va poder rodar **Zero**, una web sèrie que es va estrenar a la xarxa i que planteja un tema pràcticament inèdit de la ciència-ficció: **què passaria si, de sobte, la Terra perd la gravetat?**

I encara que només fa poc més d'un any que ha estrenat el seu segon llargmetratge, **No mataràs**, amb Mario Casas de protagonista, ja es perfila com un dels directors més prometedors del nostre país.

A l'actualitat dirigeix **Sky Rojo**, una sèrie original de Netflix estrenada aquest any a tot el món.

FILM CLUB

ELS MANRESANS FAN EL MILLOR CINEMA AMATEUR

QUÈ ÉS FILM CLUB?

Film Club és una associació dedicada al foment de la cinematografia amateur.

COM VA COMENÇAR TOT?

Trobem els orígens d'aquesta associació en l'interès que va despertar la demostració d'una petita càmera de filmació al Centre Excursionista de Catalunya el 1930. Dos anys després, el 1932, aquest interès es va contagiar als membres del Centre Excursionista de la Comarca del Bages, que van crear una subsecció dins del Foto Club Manresa. A partir de l'any 1955, el Foto Club es va dividir entre la secció exclusivament de fotografia i el Film Club, dedicada només al cinema.

QUÈ FEIEN?

L'any 1960 s'organitza el primer *Concurs del Rotlle*, inspirat en els certàmens de pintura ràpida. El plantejament era molt original: els aficionats havien de filmar una pel·lícula i entregar el rotlle sense revelar, per tant, sense haver vist el resultat final. Un cop Film Club rebia les cintes, es projectaven en unes sessions maratòniques. Hi van participar aficionats de tot el país i el format va ser copiat a altres certàmens.

Als anys setanta, amb Ramon Sucarrats, es va intensificar l'activitat de Film Club amb l'organització de cursos d'iniciació cinematogràfica i la creació d'un butlletí. També s'organitzaven tertúlies i projeccions tant dels socis del club com d'altres cineastes.

APORTACIONS A LA CIUTAT

Film Club i l'afició dels manresans en la creació cinematogràfica van posar la ciutat al mapa, tant pels seus concursos com pels seus cineastes.

Una cineasta manresana, en plena tasca de filmació d'una pel·lícula per al Concurs del Rotlle de l'any 1973.
(Arxiu: Ramon Sucarrats)

DATES IMPORTANTS O QUE CAL DESTACAR

Amb els nous suports i sistemes magnètics, va anar desapareixent l'interès pel cinema amateur. L'any 1979 s'havia creat un nou concurs, el Concurs Nacional Premi Ciutat de Manresa. Se'n van fer deu edicions, la darrera, l'any 1988, i es va deixar de convocar per la davallada de participants. Va coincidir amb el final de Film Club.

FECINEMA

TRETZE ANYS I UN DIA DE CINEMA NEGRE A MANRESA

QUÈ ÉS FECINEMA?

El Fecinema, Festival Internacional de Cinema Negre de Manresa, va ser un dels festivals cinematogràfics, sobre gènere negre i fantàstic, més importants d'Espanya.

Va projectar, en totes les seves seccions i en estrena nacional, films de culte. Això va convertir Manresa en capital cinematogràfica durant els deu dies que va durar el festival.

COM VA COMENÇAR TOT?

L'any 1999 tenia lloc als Multicines Atlàntida la gala d'obertura de la primera edició del Fecinema; d'aquesta manera, prenia forma un projecte, en el qual s'havia treballat durant dos anys i que va néixer arran d'una proposta a l'Ajuntament de Manresa.

APORTACIONS A LA CIUTAT

Van ser tretze anys que es poden resumir amb algunes xifres que són una mostra de l'impacte d'aquesta aventura cinematogràfica: 110 curtsmetratges i 396 pel·lícules estrenades; 92 sessions comentades per a instituts de Manresa i comarca; prop de 150.000 espectadors entre les projeccions cinematogràfiques i els actes de l'Off Festival; i 70 mitjans acreditats a l'última edició, que van proporcionar un ampli ressò mediàtic estatal i que va suposar una promoció de gran importància per a la ciutat.

DATES IMPORTANTS O QUE CAL DESTACAR

El Festival Internacional de Cinema Negre de Manresa va tancar els projectors i les llums de sala un tretze de novembre de 2011, en una de les seves millors edicions. La difícil situació econòmica del moment el va deixar orfe de molts dels seus patrocinadors privats i l'organització va decidir no continuar si no era amb els nivells de qualitat que ja s'havien assolit.

MANRESA FILM OFFICE

SUPORT A LES PRODUCTORES INTERESSADES A RODAR A MANRESA

QUÈ ÉS MANRESA FILM OFFICE?

La Film Office és el servei que l'Ajuntament de Manresa posa a disposició del sector audiovisual per ajudar-lo a filmar a la nostra ciutat.

L'objectiu d'aquesta oficina és clar: donar suport, assessorament i estalviar temps i diners a qualsevol productora interessada a rodar a Manresa. La Manresa Film Office centralitza en un únic servei, i de manera gratuïta, qualsevol tràmit. També fa de mediador amb institucions i propietaris de localitzacions privades. S'ofereix, així, un servei eficient i ajustat a qualsevol necessitat.

COM VA COMENÇAR TOT?

Els organitzadors del Festival de Cinema Negre de Manresa van reconèixer aquesta excel·lent oportunitat i van començar a crear i dirigir, cap a l'any 2007, una *film commission*. La seva intenció era oferir els espais de la nostra ciutat per a tota mena de produccions audiovisuals.

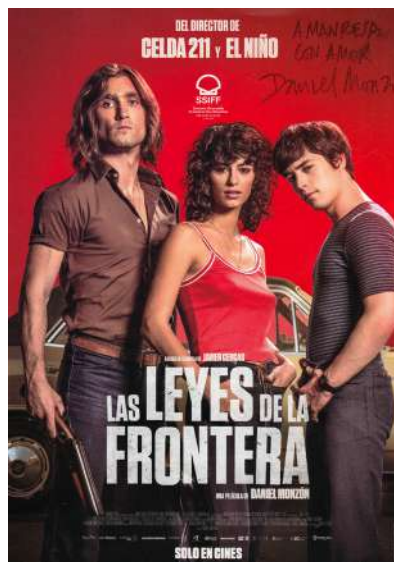
APORTACIONS A LA CIUTAT

La Manresa Film Office fa aportacions a la ciutat d'indole diversa. El fet d'acollir rodatges implica aportacions econòmiques. Es calcula que el 30% del pressupost total d'una producció repercuteix a la ciutat i podria arribar a generar un nou àmbit d'especialització professional: des de tècnics de so fins a directors de fotografia.

A més, és una excel·lent oportunitat de projecció de la nostra ciutat a l'exterior. Imatges rodades a Manresa de sèries d'èxit i cadenes internacionals ens poden fer coneguts a tot el món. El nou turisme cinematogràfic és un fenomen que creix cada dia i podria ser una bona opció per diversificar la nostra oferta turística.

DATES IMPORTANTS O QUE CAL DESTACAR

A partir del 2011 la Manresa Film Office es converteix en un servei públic de l'Ajuntament de Manresa. Però és, sobretot, des de l'any 2016, que la nostra ciutat comença a acollir projectes d'envergadura.

CLAM FESTIVAL

EL CINEMA COM A VEHICLE DE DENÚNCIA SOCIAL

QUÈ ÉS EL CLAM?

El CLAM és una entitat, que, des d'un bon principi, es va proposar, com a objectiu, organitzar un festival de cinema social i portar a la Catalunya Central una sèrie de pel·lícules que no entraven als circuits comercials, i que tractaven temes relacionats amb els drets humans i la solidaritat.

Es pretenia també establir, des del cinema, un espai de difusió i debat que ajudés a crear consciència i impulsar iniciatives sobre qüestions del món actual, com la pobresa, la immigració, la violència de gènere, les diversitats, el dret a la sanitat i l'educació, entre d'altres.

COM VA COMENÇAR TOT

L'estiu de l'any 2003, un grup d'aficionats al cinema va decidir crear al seu poble, Navarcles, un festival anual especialitzat en temes socials i solidaris. Així va ser com va néixer CLAM, el Festival de Cinema Solidari de Navarcles.

APORTACIONS A LA CIUTAT

El CLAM, avui Festival Internacional de Cinema Social de Catalunya, ha aconseguit al llarg de la seva trajectòria, i a cadascuna de les seves edicions, uns molt bons títols internacionals i l'assistència de professionals reconeguts i personalitats molt rellevants en l'àmbit de la solidaritat. Tota una proesa que es va posar en marxa des d'un petit municipi del Bages, la qual demostra any rere any que, encara que hi ha tantes visions com idiomes, els problemes acaben essent els mateixos: la desigualtat existeix a tot arreu.

CLAM
FESTIVAL
INTERNACIONAL
DE CINEMA SOCIAL
DE CATALUNYA

DATES IMPORTANTS O QUE CAL DESTACAR

Cada any el Clam Festival aborda temàtiques diferents i té seus a Navarcles, Manresa (des del 2017) i una tercera seu convidada que varia cada any.

Tot i que va començar com un concurs de curtmetratges, va incorporar els llargmetratges a partir de l'onzena edició. També projecta, fora de concurs, pel·lícules que es consideren interessants dins de la secció Pantalla Oberta.

El CLAM, però, no és només un festival cinematogràfic; amb el Premi Pere Casaldàliga a la Solidaritat, premia entitats i persones que mereixen ser reconegudes per la seva tasca envers els altres.

Acte de lliurament del premi d'honor a Sergi López. 16a edició del CLAM, 2019.
(Arxiu: CLAM)

CINECLUB MANRESA

MÉS DE 60 ANYS APORTANT CINEMA DE QUALITAT A LA CIUTAT

QUÈ ÉS CINECLUB MANRESA?

Cineclub Manresa és una entitat que té com a principal objectiu presentar un cinema d'autor, no comercial, en versió original i sobretot de qualitat. Aquest Cineclub, un dels més antics de Catalunya, forma part d'aquesta extensa xarxa que ofereix "cinema amb inquietuds".

COM VA COMENÇAR TOT?

L'any 1947 s'organitza al cinema Apolo una sessió que es pot considerar un precedent. És un pas significatiu d'un projecte cinèfil manresà que cristal·litzaria anys més tard en el Cineclub.

Les sessions de Cineclub s'anomenaven "cinefòrum" i s'hi projectaven documentals i pel·lícules, amb una novetat molt important, una presentació i un col·loqui posterior en el qual el públic podia participar.

APORTACIONS A LA CIUTAT

El balanç de l'entitat, fins al dia d'avui, és prou clar: més de 2.500 pel·lícules projectades en més de 20 espais diferents, col·laboracions periòdiques amb més de 30 entitats i producció d'obres cinematogràfiques. Tot plegat posa de manifest la important implicació de Cineclub en el teixit social i cultural de Manresa amb més de 60 anys d'activitat permanent.

15 de desembre del 2019. Auditori Plana de l'Om.

Projecció: *L'escriptor d'un país sense llibreries* (2019), de Marc Serena. Col·loqui amb el director Marc Serena i Adoum Mahamat, ciutadà camerunès establert actualment a Manresa, el qual va treballar durant cinc anys a Guinea Equatorial, acompanyats d'Enric Tierz, de Cineclub Manresa. (Arxiu: Cineclub)

DATES IMPORTANTS O QUE CAL DESTACAR

A un article del diari *Manresa* del dia 22 d'octubre de 1955, hi consta, per primera vegada, una activitat organitzada amb el nom de Cineclub Manresa.

El 24 de gener de 1957, a la sala d'actes de les Congregacions Marianes, té lloc la que es considera la primera sessió d'una programació estable que esdevé setmanal a partir de 1960.

La Sala Ciutat (antiga Sala Loyola), vinculada a Cineclub des de la seva inauguració, va tancar definitivament el setembre de 2007. Des d'aleshores, la programació regular de Cineclub es va traslladar al Teatre Conservatori i, posteriorment, a l'Auditori de la Plana de l'Om. En aquest espai, s'ha recuperat amb èxit la tradició de convidar artistes per presentar els seus films i fer un cinefòrum amb el públic.

Dossier pedagògic

DESPRÉS DE LA VISITA

**Activitats i propostes per treballar
al centre educatiu**

Teniu a continuació diferents propostes de treball per realitzar a l'aula. Es tracta només d'idees esbossades que es poden adaptar a les vostres necessitats o fins i tot combinar-ne més d'una per fer un treball més complex. El treballs poden plantejar-se com a activitats individuals o com a activitats col·lectives.

Repassar conjuntament la visita a l'exposició per detectar què ens ha cridat més l'atenció i què hem descobert.

Fer una recerca de filmacions en els propis àmbits familiars que puguin esdevenir documents per a la memòria d'un temps i d'uns costums. Reflexionar entorn la necessitat de preservar el cinema i el llegat cinematogràfic.

Elaborar un curt o petita filmació amb intenció narrativa o documental. Des del guió i pensar què volem explicar, la filmació, el muntatge... I reflexionar sobre l'acte de fer cinema i gaudir d'aquest art des d'una perspectiva artística, social i comunicativa.

Repassar les pel·lícules i fets cinematogràfics que tenen un pes específic en cadascú de nosaltres. Potser es pot elaborar una redacció sobre aquest tema, o es pot fer una selecció d'imatges del cartells d'aquestes pel·lícules... Prendre consciència que el cinema és una part essencial de la cultura contemporània.

El cinema no és més que una successió d'imatges fixes que el nostre cervell percep com moviment. Es podria explicar l'efecte Phi i construir dos dels elements simples que els poden ajudar a entendre aquest principi: un taumàtrop i/o un folioscopi.

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Taum%C3%A0trop>

https://www.girona.cat/shared/admin/docs/i/n/instruccions_per_a_fer_un_taumarop_b.pdf

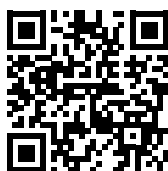
https://www.youtube.com/watch?v=itUq_M8x8Xk

<https://www.youtube.com/watch?v=rzNDJJ2nCy4>

https://www.girona.cat/shared/admin/docs/i/n/instruccions_per_a_fer_el_folioscopi_final.pdf

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Folioscopi>

Adreçar-nos-se pares, o millor als avis, per demanar a quins espais de Manresa anaven a veure cinema i quines anècdotes recorden d'aquestes experiències. I fins i tot si mai han presenciat algun rodatge, o n'han format part d'alguna manera...

Podem fer memòria, també, dels nostres primers records vinculats al cinema.

Realitzar un petit treball d'investigació sobre com era la Manresa de finals de segle XIX, quan va aparèixer el cinem, i la dels anys 60, quan es va rodar "Plácido". Es poden recolzar en publicacions i diaris d'època.

Us oferim també els següents enllaços al Museu del Cinema de Girona i de la Filmoteca de Catalunya on podeu trobar recursos per treballar l'origen del cinema amb el vostre alumnat.

El cinema és part essencial de la cultura contemporània, i també de les nostres vides: veiem pel·lícules perquè ens agraden les històries, perquè ens entretenen i ens emocionen, però també perquè ens ensenyen com és el món, perquè ens fan reflexionar i, en definitiva, perquè ens fan aprendre i créixer com a persones. A l'era de la informació i de la societat audiovisual les imatges tenen un paper preponderant en la transmissió de continguts i, fins i tot, en la relació entre les persones, especialment en el cas de les generacions més joves. Malgrat tot això, ni la cultura cinematogràfica ni la cultura audiovisual en el seu sentit més ampli tenen espai en el currículum educatiu, i només un petit percentatge de docents inclouen aquestes matèries en les activitats d'aula. La Filmoteca de Catalunya i el Museu del Cinema - Col·lecció Tomàs Mallol fa anys que van obrir les portes a la comunitat educativa perquè creuen fermament que cal incorporar la cultura audiovisual als programes d'ensenyament i que és en la formació dels més joves on es troba el futur de la cultura.

<https://www.filmoteca.cat/web/ca/article/dossiers-didactics-index>

https://museudelcinema.girona.cat/cat/educacio_professorat_recursos.php

<https://www.filmoteca.cat/web/ca/article/maletes-didactiques>

<https://www.filmoteca.cat/web/sites/default/files/2019-05/Guia%20did%C3%A0ctica%207%20de%20cinema.pdf>

<http://xtec.gencat.cat/ca/recursos/media/cinema/guies/>

Aparells que van fer possible la invenció del cinema:

https://museudelcinema.girona.cat/cat/educacio_professorat_recursos_fitxa.php?idReg=3955

Guia autònoma per visitar el Museu del Cinema de Girona:

https://www.girona.cat/shared/admin/docs/v/i/visita_autonoma_museu_del_cinema_-_supercom.pdf

elCasino
CENTRE CULTURAL
SALA D'EXPOSICIONS

www.manresacultura.cat
[facebook/manresacultura](https://facebook.com/manresacultura)

CENTRE CULTURAL

EL CASINO

Passeig Pere III, 27 baixos

Manresa

Tel. 93 872 01 71

HORARI DE VISITES:

De dimarts a diumenge i festius
de 17:30 a 20:30 h